

Seligo antipsihologistično pripoved, še nič ne sledi o motivni, idejni ali socialni strani njegove proze. Kdor bi iz predmetnih lastnosti njegovega sloga sklepal, da gre v tej prozi za smrt »humanizma« v pravem pomenu besede, bi se najbrž uštel, saj bi iz motivnih in podtalnih čustvenih sestavin novel *Preskus z iglo in pepelom*, *Februar*, *Žil* in iz *Triptiha Agate Schwarzkobler* upravičeno sklepali, da je Seligo od časa do časa izrazit humanističen pisatelj v pomenu »ljubezni do človeka«, ne pa »reist« v metafizičnem smislu besede. Podobno bi se motil, kdor bi hotel naše današnje pripovednike vrednotiti po tem, ali sodijo v tradicionalno, psihologistično ali pa antipsihologistično vrsto proze. Saj tudi Camusovega *Tujca* prištevajo v tradicionalno zvrst romana, pa s tem še ni prav nič povedano o tem, ali ni morda veliko pomembnejši od romanov Nathalie Sarraute in Robbe-Grilleta. In seveda tudi narobe — tradicionalna pripoved še ni legitimacija za veljavo v svetu prave besedne umetnosti. Vrednost ali nevrednost slovstvenega dela poteka dandanes prav tako kot v vseh prejšnjih časih iz sestavin, ki so se v enkratni in konkretni podobi spojile v zamotane, zato pa toliko trdnjše estetske strukture. Za presojo le-teh so pa potrebni še drugi vidiki, kot je zgolj poznavanje novih oblikovnih teženj v današnjem svetu svetovnega in slovenskega pripovedništva.

LESNIKE

Tone Kuntner

Tone Kuntner se je rodil 1943 na Tratah v Slovenskih goricah. Diplomiral je na Akademiji za igravstvo v Ljubljani in je član Mestnega gledališča ljubljanskega. 1966 je izšla pri Mladinski knjigi njegova prva pesniška zbirka, Vsakdanji kruh, zdaj pa je tik pred izidom pri isti založbi druga Kuntnerjeva pesniška zbirka, ki je logično nadaljevanje prve.

Kuntner hodi v sodobni slovenski poeziji povsem svojo pot, v izrazu se ogreva za skrajno preprostost in nazornost, ki spominjata na ljudsko pesništvo, v vsebinskem pogledu pa oživlja — v tem smislu edini v vsej

povojni slovenski poeziji — kmečko problematiko: v središču njegovega doživljanja je brezimni kmečki človek, in sicer enako tisti, ki na zemlji še vztraja, se sam in osamljen na njej stara in čaka smrti, kot tisti, ki je to zemljo zapustil, ne da bi jo še danes mogel do kraja pozabiti.

JAZ NISEM

Jaz nisem jablana,
ki je zrasla na vrtu,
jablana žlahtne sorte,
in jaz ne rojevam
iskane
plemenite sorte
plodov.

Jaz sem jablana,
ki je zrasla
na trdi
pozabljeni zemlji
in moji plodovi so
lesnike.

1

PISMO IZ DOMOVINE

Srečen človek,
ki te je srce gnalo
v široki svet.

Hudič je,
hudič v teh ilovih grabah.

Naju pobira,
zemlja umira,
domovi razpadajo.

TUDI JAZ

Tudi jaz se ne bom ubijal
na gruntu,
saj mi ni na kožo prirasel grunt,
za boga svetega.

Ne bom ne oral ne sejal,
ne popravljaj hiše,
ne prekrival strehe na hlevu,

ne skrbel za živino,
ne razvozil gnoja,
ne čistil studenca,
ne kosil ne spravljal košnje,
ne gojil trte,
ne polnil kašče,
ne delal pijače v jeseni,
zakaj
tudi jaz bom odšel
iz teh žalostnih krajev.

NIČ NISMO SENTIMENTALNI

Nič nismo sentimentalni
do svoje domovine,
nič nismo sentimentalni
do svoje zemlje,
mi kmetje štajerski.
Če pač ne nese, ne nese.

Kar obdelujemo tuje njive,
je naše življenje lepše
in bolj pravično.

Zato se zahvalimo naši oblasti,
ker nam je dala zgraditi
most
čez Muro.

NI MI VSEENO

Ni mi vseeno,
če kmet obupuje ob bogatih letinah,
ni mi vseeno,
če delavci ne vedo za svoje pravice,
ni mi vseeno,
če toliko in toliko naših ljudi
odhaja v tujino
s trebuhom za kruhom,
ni mi vseeno, prekleto.

Vseeno mi je,
če se gospod predsednik razpočijo
od debelosti.

2

KO SE JE PORAJALO JUTRO

Ko se je porajalo jutro,
in je bila čista rosa na travi,
je bila najina ljubezen
kakor čista rosa na travi.

Ko je dan dozorel
in je bilo sonce visoko na nebu,
je bila najina ljubezen
kakor sonce visoko na nebu.

Ko se je bližal večer
in se je dan počasi izgubljal,
je bila najina ljubezen
kakor dan, ki se počasi izgublja.

TVOJA IN MOJA PESEM

I

Nazadnje sem videla
žalost
v tvojih očeh.

Nisem ti rekla
tolažilne besede,
nisem ti želela
lahko noč.

Ne morem,
ne morem zaspati.

II

Nazadnje sem videl
žalost
v tvojih očeh.

Nisem ti rekel
tolažilne besede,
nisem ti želel
lahko noč.

Ne morem,
ne morem zaspati.

GORELA JE HIŠA

Gorela je hiša,
včeraj
med pustnim norenjem,
gorela je visoko v nebo.

To gori najino veselje,
sva rekla,
to je ogenj najinih src.

In res.
Bila je najina hiša.

HLADNO JE NOCOJ

Hladno je nocoj
v najini sobi.

Kakor da ne bi bilo ognja
v najinih očeh,
kakor da najine roke
ne bi poznale nežnosti,
kakor da najina usta
ne bi znala spregovoriti besed,
ki prihajajo od srca,
kakor da ne bi premogla
ljubezni,
ki sva si jo obljubila.

Hladno je nocoj
v najini sobi.

Ledene rože
se rišejo po šipah.

VPRAŠAM TE

Vprašam te,
če imaš na jeziku
kako lepo besedo.
Ne odgovoriš.

Vprašam te,
če je v tvojih očeh
kak *prijazen pogled*.
Ne odgovoriš.

Vprašam te,
če je še ljubezen
v tvojem srcu.
Ne odgovoriš.

Tvoj molk
se plazi po hiši
kakor strupena kača.
Tvoj molk
bo moja smrt.
Takrat boš odgovorila.

KAPITULACIJA V KIOTU

POGLAVJE IZ KNJIGE »KAKO JE MOGOČE BITI SLOVENEČ?«

Jože Javoršek

Jože Javoršek (s pravi imenom Jože Brejc) se je rodil 1920 v Velikih Laščah. 1940 je maturiral na klasični gimnaziji v Ljubljani in se vpisal na filozofsko fakulteto. V letih 1941 do 1945 bil v NOB, takoj po vojni je tri leta študiral primerjalno književnost na Sorboni v Parizu, 1956 je diplomiral iz dramaturgije na Akademiji za igravsko umetnost, zdaj je višji strokovni sodelavec Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani.

Javorškova literarna dejavnost je obsežna in raznovrstna, 1947 je izšla zbirka njegove partizanske lirike, potem, po desetletnem premoru, od 1958 dalje, se pravi v zadnjem desetletju, pa še nadaljnjih devet knjig (Srečanja, Obsedena tehničarica, Okus sveta, Indija Koromandija, Temperaturni listi, Vodnik po Ljubljani, Najlepša slovenska noč, Harlekinov